

Vzpomínání na Mašiny 3/3

Debaty o Mašíněch z roku 2013

Úvod z předvolební debaty v Plzeňském kraji (ČT, 3. 10. 2013)

Celou debatu najdete na <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10483849868-mimoradne-porady-ct24-2013/213411033331003-predvolebni-debata-z-plzenskeho-kraje>.

O Mašíněch se hovoří v čase 7:33–42:46, zde přepis úseku 7:33–27:47.

Promluvy účinkujících jsou stylisticky upraveny, nejde o doslovný přepis.

Vít Bárta (Úsvit):

Zoufalá doba přináší zoufalé činy a já jsem velmi rád, že jsem byl u toho, když jsme prosadili konečně po dvaceti letech zákon o třetím odboji, který 20 let zapomínal na hrdiny té doby. Nicméně za hrdinu považuji především otce těchto bratrů, Josefa Mašína, než tyto dva bratry. [...]

Moderátorka:

Takže je spíš považujete za vrahy?

Vít Bárta (Úsvit):

Je velmi smutné, když budeme říkat bílá a černá, ale když jsem kupříkladu v pátek ve své politické kavárně v Plzni měl Johna Boka, chartistu, který se porval s policií kvůli Václavu Havlovi, tak toho považuji za většího hrdinu, už jenom proto, že se několikrát nechal zavřít, že bojoval za pravdu za totalitu.

Moderátorka:

Bratři Mašínové se také zúčastnili jako chlapci protinacistického odboje a dokonce dostali vyznamenání.

Vít Bárta (Úsvit):

Ten základní problém je, že v okamžiku, kdy odešli, tak jsme o nich už více neslyšeli. Opravdoví hrdinové nebojují jednou, ale za tu pravdu bojují stále.

.....

Milan Chovanec (ČSSD):

Složitě se to hodnotí s tak velkým odstupem času. Je to zajímavý příběh, který by se hodil na nějaký americký thriller. Nebýt tam té krve. Já před sebou stále vidím fotografii toho

policisty, jak leží v tratolišti krve, a já už jako chlapec, když jsme si hráli na vojáky, tak jsem věděl, že se svazujeme, ale že ty svoje uvězněné nemučíme ani nepopravujeme. Já jsem neviděl v tom svázaném policistovi frenetického zastávce režimu, ale tátu od rodiny, který se nevrátil ze služby.

Moderátorka:

Vy mluvíte o nevinných lidech, ale třeba Milada Horáková také nebyla zabita v sebeobraně, také šlo o nevinného člověka.

Milan Chovanec (ČSSD):

To máte bezesporu pravdu. Já nezastírám, že je mi sympatický jejich boj s režimem, ale prostředky, které použili, já neschvaluji. Vězni se nepopravují.

.....

Václav Krása (KDU-ČSL):

Ta otázka je složitá, mám na to odlišný názor, každého formovaly jiné zkušenosti. Zabít při obraně je nepochybně legitimní, ale zabít při útoku je sporné. Doba byla složitá, bratři Mašínové dělali odboj už za fašismu, byli za to vyznamenáni a jistě se cítili být povoláni k odporu proti totalitě. Byli přesvědčeni, že dělají správnou věc, a je třeba se na ten problém dívat i z tohoto pohledu. Byli přesvědčeni o správnosti své věci, ale zvolili neadekvátní prostředky.

Moderátorka:

Nakolik je třeba omlouvat ten fakt, v které rodině vyrůstali?

Václav Krása (KDU-ČSL):

To je nepochybně trochu omluvou pro to jejich chování. Oni byli přesvědčeni už tou svojí výchovou, že dělají správnou věc. Ovšem prostředky byly neadekvátní. To byli nevinní lidé, těžko lze říci, že to byli posluhovači tehdejšího režimu. Ten účetní, to nepochybně nebyli posluhovači režimu, byli to lidé, kteří žili v této době a museli se nějak žít, takže to je nepochybně neomluvitelná věc. Na druhou stranu oni /Mašínové/ byli přesvědčeni, že dělají dobrou věc. Je to složitá věc, těžko se na ni nechá jednoznačně odpovědět. Cítím, že jsou hrdinové, ale asi bych jim medaili nedal.

.....

Jan Kůrka (SPOZ):

Já si dovolím označit je skutečně za vrahy, protože umím si taky představit své rodiče, kteří by zrovna byli jejich oběťmi. Byla to doba po válce, celý národ přežil těžkou válku, můj taťka byl dlouhá léta na těžkých pracích v Německu, a když si představím, že ho někdo zamorduje, protože se někde náhodně nachomýtně, protože tito lidé byli v podstatě náhodně zabiti...

Moderátorka:

Jaký si myslíte, že by je čekal život zde v Československu, kdyby zde vydrželi?

Jan Kůrka (SPOZ):

Hrdinství vidím v těch lidech, kteří tady zůstali, makali, budovali...

Moderátorka:

To jsou pro vás větší hrdinové. Bratři Mašínové jsou taky velkou výjimkou. Určitě tady nebyly takové hrůzy, aby se lidi kvůli nim vraždili.

.....

Jiří Pospíšil (ODS):

Já osobně považuji bratry Mašiny za odbojáře, kteří se postavili proti totalitnímu režimu v letech 51 až 53, v té nejtuzší části komunismu zde vyjadřovali svůj politický postoj a snažili se proti totalitě bojovat. Pro mě byli jednoznačně hrdinové v té části, kdy bojovali proti fašismu, tzn. za druhé světové války, kdy bojovali společně se svým otcem, generálem Mašínem, který byl objektivně hrdina. Pro mě jsou to lidé, kteří v dobré víře bojovali proti totalitě, a proto jejich jednání není pro mě v žádném případě trestným činem. Na druhou stranu nebudu zapírat, některé jejich zabití lidí na území republiky mě vede k tomu, že bych jim subjektivně to vyznamenání úplně nedal. Tady mám podobný názor, jako měl prezident Václav Havel nebo prezident Václav Klaus. To znamená, jsou to odbojáři, legitimně bojovali proti komunistické moci, ale je otázkou, historického posouzení, jestli třeba zabití toho pokladníka a jiné věci sahají do kategorie boje proti totalitnímu režimu. Něco jiného je, když se probójovávám do západní svobodné zóny a zastřelím pohraničnicka, který jinak zastřelí mě, to je bezprostřední obrana mého života a je to moje snaha být na svobodě. Ale trochu něco jiného je, když zastřelím pokladníka, kterého jsem jinak mohl jenom omráčit nebo svázat.

Moderátorka:

Vy jste zmínil i ocenění. V roce 2008 ocenil odboj skupiny premiér Mirek Topolánek čestnou plaketou, později Přemysl Sobotka pamětním listem a ministr obrany Alexandr Vondra pak udělil Mašínům vojenské vyznamenání Zlatá lípa. Myslíte si, že to byla chyba?

Jiří Pospíšil (ODS):

Já si nemyslím, že to byla chyba. Já jsem tehdy o tom hodně přemýšlel, pro mě to v žádném případě nebyli vrazi, byli to lidé, kteří bojovali za svobodu, za svoji svobodu, proti totalitě. A je otázkou, nakolik ty jejich prostředky byly nepřiměřené.

Moderátorka:

Vy jste řekl za svoji svobodu. Bojovali i za naši svobodu?

Jiří Pospíšil (ODS):

Myslím si, že minimálně v době kdy bojovali proti totalitě fašistické, ale i následně, bojovali jak za svoji svobodu osobní, tak za svobodu národa. Když se podíváte na jejich dopisy, na jejich vyjádření, to byli silní vlastenci, kteří bojovali za svobodu československého národa, tak svobodu svojí rodiny. Podle mého názoru to dělali v dobré víře. Je na historickém posouzení, a není to ani černé ani bílé, jestli všech těch sedm obětí lze zařadit do legitimního boje anebo v určitou chvíli ty prostředky byly nepřiměřené. Mně osobně připadá, že zabití toho pokladníka bylo nepřiměřeným prostředkem. Ale zdůrazňuji: kdybych si měl vybrat mezi hrdinou a vrahem, volím to první. Ale rozhodně to pro mě není černá a bílá.

.....

Jindřich Šídlo (KSČM):

Tak já nemohu souhlasit, že vlastenec opouští svou vlast, to si myslím, že je velmi vyhrčené posuzování té reality historické.

Moderátorka:

Já vám do toho s dovolením skočím: vlastenec, který opouští svou vlast s tím úmyslem, že vstoupí do americké armády a bude tam bojovat proti komunismu.

Jindřich Šídlo (KSČM):

Nevím, jak americká armáda bojovala proti komunismu v Československu... Já bych Mašiny za svou osobu v žádném případě nemohl považovat za hrdiny a dokonce jim dávat jakékoliv ocenění. Já si myslím, že hrdinou se nemůže stát člověk, který, byť může mít

zásluhy, v padesátých letech, kdy se snaží opustit Českou republiku, zavraždí svázaného člověka a svým způsobem se chová i jako válečný zločinec. Posuzovat to tím, že jim dáme ocenění je velmi hrubé popření historického vývoje. Bohužel v ČR se stává, že tyto diskuse na téma, zda je to dobře nebo špatně, jsou vyvolávány tím, jak je vykládána historie. Já si myslím, že historie druhé světové války i historie novodobá od padesátých let do roku 89 má jasná svoje fakta, která nelze účelově vykládat, a právě v kauze Mašínů jsou některá fakta účelově vykládána a jsem přesvědčen, že je to špatně. Proč neoceňujeme ty, kteří se zúčastnili jako hrdinové bojů v první a druhé světové válce, účastnili se velkých bitev, nám to dělá stále velký problém, navíc ti lidé vymírají a Mašiny jsme si vybrali jako obětní beránky, ale já si myslím, že to tak není.

Moderátorka:

Vy jste říkal, že tato část historie je vykládána účelově. Jak by se tedy mělo o bratrech Mašíněch učit ve školách?

Jindřich Šídlo (KSČM):

Já jsem přesvědčen, že by se měla říci pravda, protože dneska se všichni hrozíme terorismu, hrozíme se všech různých projevů agrese, já si myslím, že v padesátých letech, když nebyl v republice válečný stav, tak to byl teroristický čin, to co oni udělali. Jenom z toho důvodu, že chtěli opustit republiku, využili nejen to, že vzali rukojmí, ale na druhé straně ty rukojmí utratili, no to je přece šílená záležitost, to si vůbec neumím vysvětlit, pro mě jsou to vrahové, kteří si nezaslouží žádné ocenění.

Moderátorka:

O Klementu Gottwaldovi byste také řekl, že je to vrah, protože to byl právě on, kdo podepsal na doporučení ministra spravedlnosti rozsudek nad Miladou Horákovou?

Jindřich Šídlo (KSČM):

Ale přeci chování Gottwalda bylo vyvoláno jeho pozicí v exekutivě českého státu. Já si myslím, že Mašínové jako takoví šli účelově za svým cílem. A každý prezident musí reagovat na situaci, která se odehrává ve státě v určité době... Když vytrhnete jakoukoli historickou souvislost z kontextu, samozřejmě můžete na tom hledat pozitivní i negativní věci.

.....

Josef Vozdecký (ANO):

Je to složitý. Nicméně řeknu svoje osobní vyjádření, protože nemám mandát, abych snad sděloval stanovisko politického hnutí ANO, jsem nezávislý kandidát a spíše sympatizant hnutí ANO a neslyšel jsem, že by snad ANO pořádalo nějaké ideologické konference, kde by se hovořilo o československé historii 50–60 roků zpátky. V té době mně bylo 8 roků, můžu vycházet z toho, jak já jsem byl vychován, jak jsem věc vnímal, že se k ní staví mí rodiče. Můj otec, který často v noci poslouchal Svobodnou Evropu, pak se o tom bavil s rodinou, s vybranými sousedy a říkal: je to blbost. Protože odnese to moc nevinných lidí, měl zkušenosti z protektorátu a tak i moje stanovisko je k tomu stejné jako mého otce, že ten čin nepovažuji za hrdinský, já osobně bych medaile bratrům Mašínovým nedal, protože si myslím, že si je nezaslouží, kvůli těm mrtvým a mrtvým na obou stranách.

Moderátorka:

Kdybychom k tomu přistupovali tak, že nějaký čin odnesou nevinní lidé, napadají mě Lidice, kam bychom se dobrali, kdyby tady nebylo odvážných lidí, kteří se snažili bojovat?

Josef Vozdecký (ANO):

Je to určitě složitý. Ale řadím se k většině obyvatel ČR, která v anketě o hrdinství Mašínů říká, že hrdinství to nebylo. To, že Topolánek a Vondra udělili medaile, já si myslím, že neměli.

Moderátorka:

Takže ani Miloš Zeman by skupině Mašínů neměl udělit vyznamenání.

Josef Vozdecký (ANO):

Já myslím, že už to tu bylo řečeno. Samozřejmě, že to byl určitý odpor vůči režimu, vůči situaci, která v České republice nastala, ale byly přiměřené prostředky, které byly použity, vraždy a tak dál? Je mně líto lidí, kteří zemřeli, kteří trpěli, a na obou dvou stranách.

.....

Marek Ženíšek (TOP 09):

Víte, musíme na to nahlížet v kontextu té doby. Já si umím představit život obou bratrů, co asi zažívali předtím. Stejně tak si musíme uvědomit, v jakém prostředí byli vychováni, co se stalo s jejich otcem. Kdybych to měl hodnotit, daleko více bych se přiblížil tomu termínu hrdinové nežli vrazi. Tady se často operuje, že tam zemřeli nevinní lidé, ale členem skupiny byl i Milan Paumer, který nikoho nezavraždil, ale přesto ho společnost

nedokázala do jeho smrti docenit. Takže podle mého jde o zástupné argumenty těch, kteří se nechtějí smířit s tím, že v této zemi budou jednou hodnoceni lidé, kteří se v tom vyhoceném období 53 chovali lépe než možná ti, kteří bránili svým spoluobčanům, aby opustili republiku, když tady byli perzekuováni a dokonce do nich stříleli.

Moderátorka:

I když se bratři Mašínové samovolně rozhodli, že jsou ve válce? I takové argumenty zaznívají.

Marek Ženíšek (TOP 09):

V kontextu doby, kdy vnímali, že jdou do boje proti komunistickému režimu, který byl totalitní, tak v tomto směru jsou pro mě především stateční lidé a velmi odvážní. Ten termín hrdinové, na tom se tady zkrátka neshodnem, protože každý ho má jinak vyobrazený, ale určitě to pro mě jsou odvážní a stateční lidé.

Moderátorka:

Josef Mašín uvedl, že Češi jsou Švejkové a nemají v sobě bojovnost, jako třeba Američané a Poláci. V tom vidí důvod rozporného postoje k akcím své skupiny. Myslíte si, že je to pravda?

Marek Ženíšek (TOP 09):

V roce 53 se většina lidí smířovala s tím, že ten režim zde bude. Období, kdy většina národa už neměla sílu proti tomu režimu nějak bojovat. Tak já to vnímám, že jim šlo o svoji svobodu a zároveň chtěli vzbudit v národu statečnost.